

ÚVOD	7
1 Teoretická východiska inkluzivního přístupu	11
1.1 Speciálněpedagogická východiska	11
1.2 Koncepce inkluzivního vzdělávání	13
1.3 Inkluze v českém prostředí	14
1.4 Vytváření inkluzivního vzdělávání	15
1.5 Vývoj legislativy upravující inkluzivní vzdělávání	18
2 Zrakové postižení a jeho vliv na funkční vidění	21
2.1 Pojetí zrakového postižení	21
2.2 Definice zrakového postižení	23
2.3 Zastoupení zrakového postižení v populaci	25
2.4 Zrakové funkce a jejich vliv na vznik zrakového postižení. . .	27
2.5 Nejvýznamnější oční patologie	33
2.5.1 Nejčastější vrozené příčiny vzniku zrakového postižení	33
2.5.2 Nejčastější získané příčiny vzniku zrakového postižení	39
2.5.3 Zrakové postižení jako následek poranění	47
3 Vzdělávání osob se zrakovým postižením v průběhu celého života	49
3.1 Speciálněpedagogické vymezení zrakového postižení	49
3.2 Legislativní normy upravující vzdělávání osob se zrakovým postižením v České republice	53
3.3 Osoby se zrakovým postižením v předškolním věku	55
3.3.1 Dítě v předškolním věku	55
3.3.2 Raná péče.	57
3.3.3 Mateřské školy	58
3.4 Vzdělávání osob se zrakovým postižením	58
3.4.1 Vzdělávání na základních školách	58
3.4.2 Příprava na budoucí povolání a volba dalšího vzdělávání	60
3.4.3 Vzdělávání na středních školách	63

3.4.4	Vzdělávání na vysokých školách	65
3.4.5	Vzdělávání dospělých	65
3.5	Inkluze a speciální školství v praxi	67
4	Determinanty – facilitátory a bariéry – inkluze osob se zrakovým postižením	69
4.1	Facilitátory inkluze osob se zrakovým postižením odstraňující tvrdé bariéry	69
4.1.1	Vodící linie bez bariér	70
4.1.2	Zpřístupnění přechodů pro chodce	72
4.1.3	Zpřístupnění nástupišť veřejné dopravy	76
4.1.4	Využití dalších tyfloinženýrských prvků.	76
4.1.5	Zpřístupňování veřejných budov	78
4.2	Měkké bariéry inkluze osob se zrakovým postižením	79
4.3	Speciální pomůcky odstraňující bariéry	80
4.4	Opatření podporující školní inkluzi	82
4.4.1	Připravenost školy	82
4.4.2	Speciálněpedagogická podpora.	83
4.4.3	Speciální předměty pro žáky se zrakovým postižením	85
4.4.4	Speciální školní pomůcky podporující inkluzi	88
4.5	Facilitátory sociální inkluze.	88
4.5.1	Rehabilitace osob se zrakovým postižením	88
4.5.2	Ucelená rehabilitace funkčního vidění	89
4.5.3	Pedagogická rehabilitace.	94
4.5.4	Sociální rehabilitace	95
4.5.5	Volnočasové aktivity jako determinanta osobnostního rozvoje	98
4.5.6	Pracovní rehabilitace	100
5	Analýza postojů managementu základních a středních škol k determinantám inkluzivního vzdělávání osob se zrakovým postižením	103
5.1	Formulace výzkumného problému.	103
5.1.1	Stanovení výzkumných cílů	104
5.1.2	Stanovení hypotéz	105
5.2	Metodologie výzkumu.	106
5.2.1	Metodologie empirické části výzkumu	106

5.3	Výsledky výzkumného šetření postojů vedoucích pracovníků základních škol – popisná statistika	116
5.3.1	Skupina otázek I – vlastní postoje k významu interních determinant úspěšnosti inkluze	116
5.3.2	Skupina otázek II – uplatnitelnost interních determinant inkluzivního vzdělávání na konkrétních školách	119
5.3.3	Skupina otázek III – význam externích determinant inkluzivního vzdělávání.	123
5.3.4	Skupina otázek IV – postoje k problematičnosti zahájení procesu inkluze dle typu omezení funkčního vidění	125
5.4	Výsledky výzkumného šetření postojů vedoucích pracovníků středních škol – popisná statistika.	128
5.4.1	Skupina otázek I – vlastní postoje k významu interních determinant úspěšnosti inkluze	128
5.4.2	Skupina otázek II – uplatnitelnost interních determinant inkluzivního vzdělávání na konkrétních školách	131
5.4.3	Skupina otázek III – význam externích determinant inkluzivního vzdělávání.	133
5.4.4	Skupina otázek IV – problematičnost zahájení procesu inkluze dle typu omezení funkčního vidění	135
5.5	Analýza výzkumných šetření postojů managementu základních a středních škol – ověření hypotéz	139
5.5.1	Index inkluze studujících se zrakovým postižením	139
5.5.2	Ověření hypotéz	142
5.5.3	Další výzkumná zjištění	146
6	Závěry výzkumných šetření a doporučení pro praxi	149
6.1	Rekapitulace výzkumného šetření	149
6.2	Interpretace výsledků výzkumného šetření – postoje vedoucích pracovníků základních škol.	150
6.3	Interpretace výsledků výzkumného šetření – postoje vedoucích pracovníků středních škol	152
6.4	Závěr a interpretace analýzy výzkumného šetření	154
6.5	Doporučení vyplývající z výzkumného šetření	156

SUMMARY.	159
LITERATURA.	161
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	175
REJSTŘÍK JMENNÝ	179
REJSTŘÍK VĚCNÝ.	181